

UNRRA Team 191

Nr. 100 (1946 m. geg. 1)

Glasgova, 1946 m. geg. 30 d.

DIENOS ŽINIOS

BIDAULT - KONFERENCIJOS PREZIDENTAS.

Paryžius. -- Vakar po pietų prancūzų ministras pirmininkas Bidault Liuksemburgo rūmuose atidare trijų konferenciją. Atidarymo kalboje jis išreiškė viltį, kad antroji taikos konferencija Paryžiuje nebėdarys pirmosios - Versalio konferencijos klaidų.

JAV užsienio reikalų ministro Byrnes pasiūlymu, Bidault buvo išrinktas laikinuoju konferencijos pirmininku.

Vakarykštis posėdis buvo formalaus pobūdžio. Tikrasis konferencijos darbas prasidės tik šiandien atskirose tarybose.

Konferencijos užuomazga.

Keturi didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministrai susitiko dar prieš konferencijos pradžią pasitarti. Užvakar JAV užsienio reikalų ministras Byrnes kalbėjosi su britų premjeru Attlee.

Tarybų Sąjungos delegacijos sudėtis sukėlė visu dideli susidomėjimą. Baltijos valstybių - Lietuvos, Latvijos ir Estijos tarptautiniai užsienio reikalų ministrai dalyvauja kaip Tarybų Sąjungos delegacijos nariai, nors vakarų valstybės nepripažįsta šių valstybių įjungimo į Tarybų Sąjungą. Byrnes pareiškė, kad jis nėra painformuotas apie Tarybų sąjungos delegacijos sudėtį.

21 tauta.

Taikos konferencijoje bus tariamasi dėl taikos sutarčių su Italija, Vengrija, Rumunija, Bulgarija ir Suomija. Konferencijoje dalyvauja šios valstybės: Jungtinės Amerikos Valstybės, Sovietų Sąjunga, Didžioji Britanija, Prancūzija, Kinija, Belgija, Olandija, Norvegija, Kanada, Australija, Pietų Afrikos Sąjunga, Naujoji Zelandija, Indija, Ukraina, Baltgudija, Lenkija, Jugoslavija, Čekoslovakija, Graikija, Brazilija ir Abisinija.

Ir daugiau krastų nori dalyvauti konferencijoje.

Meksika, Egiptas, Liuksemburgas ir Albanija reikalauja, kad jas priimtų į konferenciją. Byrnes dėl to pareiškė, kad JAV griežtai laikosi Maskvos nutarimo, kur pasisakoma, kad taikos konferencijoje turi dalyvauti 21 valstybė. Kiti krastai gali būti išklausti tik tada, kai jie bus konferencijoje paliešti.

Amerikiečių ir britų delegacijos yra nusistatčiusios laikytis užsienio reikalų ministrų tarybos nutarimų. Byrnes dar pareiškė, kad JAV tol laikysis to nutarimo, kol tas klausimas nebus vertas kitaip išspręsti.

- 2 -

RYTINĖS AUSTRIJOS ATSKILIMAS BEVINO KLaida

Viena. -- Naujausieji užsienio reikalų ministro Bevinio paaiškinimai Zemuosiuose Rūnuose sukėlė nepaprastą akciją. Bevinio išaiškinimai Austrijos padėtis ir jo laikymasis Pietų Tirolio klausimu priešingumai tarp jo ir daugelio atstovų dar labiau padidino, ir jau kalbama apie anglių užsienio politikos skilimą.

Nuo Paryžiaus konferencijos Bevinas yra įsitikinęs, kad Pietų Tirolis turi priklausyti Italijai, ir yra priešingo nusistatymo, negu konservatorių partija. (Jai priklauso ir Churchillis), kuri tą nutarimą laiko neteisingu ir reikalauja ta neteisybę atitaisyti, gražinant Pietų Tirolį Austrijai. Tačiau daug darbisių partijos atstovų taip pat paremia konservatorių nuomonę; taigi Bevinas suejo į konfliktą su savo partija, nors jo partijos atstovai ir buvo sutikę su tuo, kad Bevinas buvo priverstas konferencijoje savo nuomonę pateikti ir savo nuolaidumą pareikšti.

Bevinio nuolaidumas Pietų Tirolio klausimu privedė prie atviro konflikto tarp jo ir Zemuųjų Rūnų.

Dar nupstabesnis buvo Bevinio pareiškimas apie dabartinę Austrijos padėtį. Bevinas, pareiškė, kad dar nežinoma "kas iš to krašto bus ir kada, ar rytinė jo dalis dėl tam tikrų aplinkybių nebus visiskai nuo jo atskirta." Bevinas pabrėžė, kad su tokia "Faith accompli" reikia skaitytis. Iš tokio formulavimo seka, kad reikia visiskai laukti atsirendant kokio nuovtabaus veiksnio rytinėje Austrijoje.

Sutinkama su tuo, kad toks autoritetingo asmens pareiškimas turėjo sukelti susijaudinimą ir abejojimą austrų tautoje. Tai nesiderina su austrų viltimis sukurti tikrai savarankiską ir nepriklausomą valstybę.

Šiuo metu iš artimų užsienio reikalų ministrų sluoksnių pranešama, kad padarytas Bevinio pareiškimas yra klaida ir kad Bevinas "nukalbėjo". Bevinas norėjo pasakyti ne East ern (rytinė dalis), o South ern (pietinė dalis). Jis, taip pasakydamas, norėjo iškelti Tito reikalavimus pietų Kärnteno srities, nes Jugoslavija vis dar reiškia savo teises į Kärnten, nors jau ilgęsi laika apie tai nekalba.

Tie neoficialūs pareiškimai, kurie gali privesti prie santykių dėl austrų-jugoslavų sienos paastrėjimo, opozicijoje vėl sukėlė nepaprastą susidomėjimą ir nustebimą. Ir dabar, kaip ir anksčiau, nesuprantama, kaip Bevinas savo kalboje norėjo pasakyti.

Bevinas "persidirbęs".

Kartu su pareiškimu apie šią Bevinio klaidą buvo oficialiai pranešta, kad Bevinas susirgęs ir dėl to negalis vykti į Taikos Konferenciją. Bevinui nevykstant delegacijos vadovavimą perėmė ministras pirmininkas Attlee.

Staigus Bevinio susirgimas Londono politiniuose sluoksniuose sukėlė daug abejonių.

Reuteris perduoda vieno britų užsienio reikalų ministerijos kalbėtojo pranešimą, kad Bevinas dirbęs po 14 val. per dieną ir dėl to persidirbęs.

Iš Vienos pranešama, kad UNRRA'os generalinis direktorius La Guardia atvyko į Vieną.

Susekta prieškomunistinė organizacija.

Miunchenas. - Amerikiėčių kariuomenės laikraštis "Stars and Strips" praneša: Miunchene susektas nelegalus priešbolševistinis sąjūdis, išsiplėtas pietų Vokietijoje ir Austrijoje. Jis leidžia 10 kalbų laikraštį antraste "Už tautų laisvę". Laikraščio, turinčio 158 pusl., leidejas yra "laisva, mylinčių tautų blokas". Nemaža turi būti organizacija, jei toks didelis laikraštis gali būti išplatintas.

Laikraščio straipsniai nukreipti prieš Staliną bei Tito ir skatina sukilti visas laisva mylinčias tautas; kaltinama NKVD 12 tūkstančių lenkų, karininkų nužudymu ir didžiosios ukrainiečių inteligentijos dalies išnaikinimu. Organizacijos tikslas išlaisvinti Tarybų Sąjungos gyventojus iš bolševikų jungo.

Amerikiėčių gynybos tarnyba seka organizacijos pėdsakus.

Byrnes tuščiomis rankomis.

Roma. - "Popolo Romano" aštriai kritikuoja taikos konferencijai paruošiamąsias konferencijas. Laikraštis rašo: "Bidault tikisi, kad jis tikrai atstovaus Prancūzijos interesus, Bevinas Anglijos, Molotovas Sovietų Sąjungos. Tik Byrnes paliko paliko tuščiomis rankomis, kadangi jam nepasisekė apginti nei Jungtinių Valstybių interesų, nei Europos. Amerika galėjo palaikyti Europos vieningumo idėją, tuo tarpe ji nusilenkė itakai ir sutiko su kompromisiniu pasiūlymu; dėl to ji visko neteko, nes neteko garbės ir galios.

Sovietai suėmė austrų parlamento narius.

Viena. - Austrų valdžios įstaigos užvakar pranešė, kad sovietų vadovybės įsakymu suimti du parlamento atstovai, kad jie grįžtų iš parlamento posėdžio, kuriame buvo priimtas suvalstybinimo įstatymas, nors bolševikai prieš tai protestavo. Suimtieji yra du austrų tautinės partijos atstovai iš Steiermarko. Vidurnaktį jie buvo nuvežti į sovietų vyriausią karinę būstinę Asperne. Austrų įstaigos negalėjo sužinoti, už ką buvo suimti tie du delegatai. Šeštadienį prieš piet, nieko nepasisekė, abu delegatai buvo paleisti. Austrų vyriausybė žadėjo atleisti sovietų valdžios įstaigoms protesto notą, nes šis įvykis pažeidžia parlamento atstovų neliečiamybę. Žemutinės Austrijos delegatas Gruber, sovietų įstaigų suimtas prieš dvi savaites, dar nepaleistas. Nors socialistai pareiškė protestą ir parlamentas padarė intervenciją, austrų įstaigoms iki šiol dar nepasisekė jo išlaisvinti.

Aukos Palestinoje.

Jaruzale. - "Karaliaus Dovydo" viešbučio atkasimo darbai baigti. Galutiniškai dariniai rodo, kad per sprogimą buvo užmušti 85 asmenys. Dar 25 guli kažkur užversti ir neatrandami, jie laikomi dingusiais.

"Exchange Telegraph" praneša, kad 8 žydai, greičiausiai teroristinės grupės "Irgun zvai Leumi" nariai, išlaužė į seifus Tel Avive ir pabėgo su 160.000 dolerių vertybių.

I Haifos uosto atvyko laivas iš Prancūzijos su 2.700 norėjusių nelegaliai į Palestiną įvažiuoti žydu. Šie žydai buvo internuoti, iki sulauks įvažiavimo kvotos, suteikiamos teisę įvažiuoti į kraštą.

- 4 -

T r u m p a i

- Apie Tarybų Lietuvos atstovų sudėti Tarybų Sąjungos atsiųstoje delegacijoje Paryžiuje dalyvauti taikos konferencijoje kol kas dar nežinoma. Manoma, tačiau, kad Tarybų Lietuvos užsienio reikalų komisaras Rotomskis, gal but ir Paleckis, tikrai įeina į šios delegacijos sudėtį.

- London. Valstybės ministras Noel Baker žem. Rūmuose pareiškė, kad didysis Jaruzalės Mufti nepriskiriamas prie karo nusikaltėlių, nors jis karo metu dirbo taip, kad tik galėtų pakenkti britams.

- Iš Niurnbergo pranešama, kad Prancūzijos prokurorai visiem Niurnbergo teismo kaltinamiesiems reikalauja mirties bausmės.

- Londonas. Anglų aukštuosiuose Rūmuose opozicijos vadas Cra born, tarp kitko, pareiškė: "Visu bendras noras yra bendradarbiauti su Sovietų Sąjunga, bet tam nedaroma jokių pastangų. Sovietų nusistatymas austrų klausimu yra nepatenkinamas ir trukdo įgyvendinti taiką visoje vidurinėje Europoje."

- Londonas. Britų vyriausybė priėmė amerikiečių pasiūlymą ūkiniai bendradarbiauti okupotoje zonoje Vokietijoje.

- Beromünster. Britų vyriausmėji būstina dar prieš rugsejo pabaigą bus perkelta iš Kairo į Sueso Kanalo zoną. Taip bus atitraukti britų daliniai iš visų Egipto miestų.

Londonas. - Jugoslavų ūkininkų partijos vadas buvo pašalintas iš parlamento už kritiką prieš sovietus nukreiptą. Jis kaltino sovietus, kad jie kišasi į Jugoslavijos vidaus reikalus. Įvyko smarkių ginčų, kai jis aštriai puolė vyriausybės politiką.

- Vasingtonas. Auatrijos ir Kubos vyriausybės vėl užmezgė diplomatinius santykius.

- Maskva. Sovietų laivyno dienos proga sovietų spauda rašo apie stiprių karo laivyno pajėgų didelę reikšmę ir pabrėžia, kad sovietų vietai yra tvirtai pasiryžę trumpiausiu laiku užimti tinkamą vietą tarp didžiausių jūrų pajėgų pasaulyje.

Toliau laikraščiai rašo apie naujai įgytų tolimuose rytuose ir Baltijos jūroje bazių naudingumą. Generalisimui Stalinui sovietų laivyno dienos proga išleido dienos įsakymą.

- Miunchenas. Pakutinėmis dienomis įvyko susirėmimų su DP laderio Fochren-Walde prie Wolfrathausen žydų gyventojais, per kuriuos vienas žydas vokiečių policijos buvo nusautas. Vėliau, iškilus amerikiečių karo policijai prieš demonstruojančius žydus, šeši žydai buvo sužeisti.

- Vatikanas. Popiežius priėmė Italijos respublikos prezidentą Nicolai.

- Roma. Italų slaptoji policija susekė vieną slapto naujųjų fašistų organizaciją.

Dienraštis leidžia Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Ats. Red. Saltenis.
